

Metkelawi Teclom (1980-2024)

Metkelawi Teclom was in alles wat hij deed een **bruggenbouwer**

Hij was ontwapenend en maakte graag een praatje. Vanuit Eritrea reisde Metkelawi Teclom via Soedan en Libië naar Nederland. Hij vond zijn plek in Groningen.

tekst Roos Menkhorst

'Ben ik het leven van gisteren uit het oog verloren, zo erg dat ik de waarde van water ben vergeten?' Dit schreef Metkelawi Teclom in *Dwalen door Beijum*, een boekje waar hij in 2022 aan meewerkte. Als Metkelawi de kraan van zijn woning in Groningen opendraaide en hij even wachtte tot het koude water warm werd, dan dacht hij aan zijn moederland Eritrea. In gedachten ging hij terug naar de buurt in Asmara waar hij woonde. Water kwam daar uit de put. De buurman had een kraan en als er een keer water uitkwam, deelde hij het als vanzelfsprekend met Metkelawi en zijn jongen gezin.

Metkelawi wierp zich bij aankomst in het azc van Ter Apel in 2015 op als tolk voor zijn Eritrese medevluchtelingen. Hij sprak naast zijn moedertaal Tigrinya ook Amhaars en Engels. Hij vertaalde voor de anderen wat hun te wachten stond en beantwoordde vragen. Na een reis van zeker twee jaar was Metkelawi via Eritrea, Soedan, Libië, Italië en Duitsland in Nederland aan-

gekomen. Na Ter Apel belandde hij in Delfzijl, vervolgens in Groningen. Hij kon daar een klein appartement betrekken, Metkelawi was er dolblij mee. Zijn eerste kerstboom kocht hij die winter, van de buurvrouw kreeg hij de kerstversiering.

Hij ging aan het werk als vrijwilliger bij Humanitas en hielp zo andere Eritrese vluchtelingen met hun inburgering. Metkelawi was de andere vrijwilligers gelijk opgevallen toen hij binnenliep bij de hulpverleningsinstantie; in een te grote, ietwat chique geruite jas. Hij keek de mensen aan met open blik, hij was niet verlegen of in zichzelf gekeerd, zoals vaak het geval is bij vluchtelingen die net in Nederland zijn. Ontwapenend en zonder vooroordelen, dat was Metkelawi ten voeten uit.

Eén stukje pizza

In de negen jaar dat hij in Nederland woonde, wist hij veel mensen te raken. Wie goed doet, goed ontmoet, zei hij erover, toen hij het Nederlandse haast besteerde. Het was zijn motto.

Hij hield van typische Nederlandse uitdrukkingen. Als iemand in een gesprek een spreekwoord gebruikte, noteerde hij dat in een speciaal boekje dat hij bij zich droeg.

In de eerste jaren dat hij in Nederland was, woonde Metkelawi alleen. Hij was in afwachting van zijn familie: zijn vrouw en drie kinderen. Zij zouden naar Nederland komen door middel van gezinshereniging. Zijn uitkering ging in die tijd bijna volledig naar zijn familie in Eritrea. Die leefde in de veronderstelling dat Metkelawi inmiddels een rijk man was, hij woonde tenslotte in het Westen. Metkelawi liet ze in die waan, maar leefde zelf intussen van de vrijgevigheid van anderen. Als hij een pizza ging eten met een goede vriendin, at hij één stukje, de rest van de pizza nam hij mee naar huis voor de rest van de week. Andere Eritreërs zagen hem uit de supermarkt komen met een brood en een pak yoghurt, daarmee maakte hij *fata*, een goedkoop, maar lekker Eritrees gerecht.

Eindelijk herenigd

Ook al viel het leven in Groningen hem behoorlijk zwaar, en bleek het erg lastig om zijn familie – die hij inmiddels al bijna vier jaar niet had gezien – naar Nederland te halen, Metkelawi klaagde nooit. Zijn aanvraag voor gezinshereniging werd meerdere keren afgewezen. Hij moest alles op alles zetten om de beslissing aan te vechten. Daarnaast bleef hij actief als tolk, en gaf hij als vrijwilliger inmiddels ook zelf inburgeringsworkshops. Via Humanitas ontmoette hij op een dag een jong Eritrees gezin met een baby. Metkelawi kon het niet laten, en vroeg na een tijdje of hij het jongetje even mocht vasthouden en knuffelen, het kind deed hem zo denken aan zijn jongste zoon Oscar. De ouders keken ernaar met tranen in hun ogen, ze werden gelijk goede vrienden.

In 2017 was het zover. Zijn vrouw Weny en zijn dochter Sabrina (toen net 5 jaar) mochten – na het doen van een DNA-test – naar Nederland komen. Zijn twee zoons hadden pech en waren uit de bus richting Soedan gehaald. Ze verbleven vervolgens nog twee jaar in Ethiopië voor ze naar Nederland konden komen in augustus 2019. Metkelawi had inmiddels een groter huis gevonden. Toen hij zijn zoons Israel en Oscar – van 16 en 14 jaar oud – van Schiphol haalde, legde hij hun in de trein naar Groningen uit hoe het in Nederland werkte: "Dit is het land

In een boekje dat hij bij zich droeg, noteerde hij Nederlandse gezegden

waar je alles kan zijn wat je wil, als je maar je best doet".

Metkelawi was dankbaar dat hij in Nederland kon wonen met zijn hele familie. Al die jaren had hij voor anderen geleefd, voor zijn familie en voor vluchtelingen die hulp nodig hadden. Vrienden hadden hem wel eens gezegd: 'Metkel, denk toch eens wat meer aan jezelf'. Dat kon hij niet. Hij wilde een voorbeeld zijn voor zijn kinderen, en eigenlijk voor alle Eritrese kinderen in Nederland. Hij wilde dat ze een betere jeugd zouden krijgen dan hij.

Op 1 oktober 1980 werd Metkelawi Teclom geboren in Asmara, de hoofdstad van Eritrea. Elf maanden later kreeg hij een zus. Als kind was hij een vrolijke, lieve jongen die veel praatte. Op zijn zesde vertrok zijn moeder naar de Verenigde Staten om daar te werken, terugkeren zou jarenlang onmogelijk zijn door de politieke situatie in Eritrea. De vader van Metkelawi had het gezin al eerder verlaten en was getrouwd met een andere vrouw. Metkelawi groeide op bij zijn grootmoeder en de broers van zijn moeder. Tadesse, een van de broers, was een voorbeeld voor hem; hij las veel en gaf het geld dat hij verdiende aan de armen. Tot groot verdriet van de jonge Metkelawi overleed Tadesse toen Metkelawi acht jaar was. Hij was ontroostbaar en hij zou zijn hele leven een foto van zijn oom bij zich dragen.

Veel lezen

Metkelawi voelde zich als kind moedertal alleen in het huis van zijn oma. Aan zijn oudste zoon legde hij later uit dat hij als kind naar binnen hield, hij kon zijn zorgen bij niemand kwijt. Als zijn moeder uit Amerika belde, kreeg Metkelawi haar als laatste aan de telefoon. Iedere week stuurde de vader van Metkelawi zijn zoon wat geld, hiermee moest hij van hem de krant kopen.

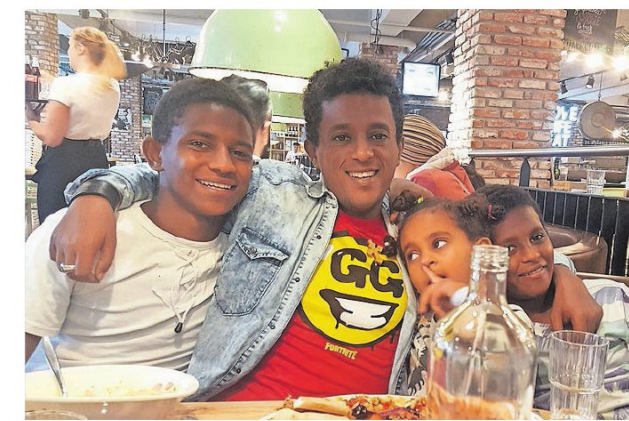
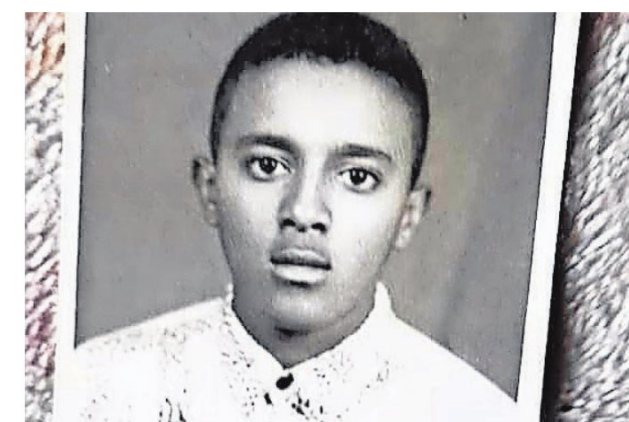

'Veel lezen', was wat hij zijn zoon meegaf. Metkelawi zag zijn vader nauwelijks. Toen zijn vader hem een keer kwam bezoeken met zijn nieuwe vrouw en zijn andere zoon, ontdekte hij dat hij een broer had. Het werd Metkelawi te veel. Hij rende weg en deed huilend de deur dicht.

De jarenlange strijd tussen buurland Ethiopië en Eritrea leidde in 1993 tot de onafhankelijkheid van Eritrea. Het was het jaar dat Lamalam, de moeder van Metkelawi, haar familie weer bezocht. Drie maanden bleef ze. Haar volgende bezoek was pas weer in 2004, toen Metkelawi trouwde met Weny. In de tussentijd bleef het onrustig in Eritrea, een land dat wereldwijd bekendstaat als een van de meest onderdrukkende regimes ter wereld – het wordt ook wel het Noord-Korea van Afrika genoemd. Sinds 1993 zijn er geen verkiezingen meer geweest en kritiek op de regering is verboden. Het land is met name berucht vanwege de dienstplicht die voor onbepaalde periodes verlengd kan worden.

Metkelawi wilde absoluut niet het leger in, hij wilde verder leren. Maar hij kwam er niet onderuit en werd tewerkgesteld als bewaker op het vliegveld van Asmara. Zijn inkomen was zo laag dat hij nauwelijks zijn gezin kon onderhouden. Over zijn vluchtplannen sprak hij niet met zijn familie. Op een dag in 2013 moest hij voor zijn werk met de bus naar Soedan. Zijn oudste zoon voelde dat Metkelawi voor langere tijd afscheid nam, hij smeekte hem om niet weg te gaan. Metkelawi gaf hem 50 nakfa's, omgerekend zo'n 3 euro, en drukte hem op het hart om moedig te zijn. Eenmaal in Soedan liet hij zijn gezin weten dat hij door zou reizen naar Libië en dat hij niet terug zou keren, maar richting Europa zou gaan.

Net als vele anderen wilde hij de oversteek maken naar Italië, maar de

'Dit is het land waar je alles kan zijn wat je wil, als je maar je best doet', zei hij tegen zijn zoons

boot waarin hij zat werd tegengehouden door de Libische grenspolitie. Vier maanden zat Metkelawi in de gevangenis. Het was een traumatische tijd, soms moest hij zich uitkleden en kreeg hij geen eten. Fysieke intimidatie was aan de orde van de dag en hij moest onder dwang islamitische gebeden uitspreken. Hij kwam gebroken uit de gevangenis, maar Metkelawi aarzde geen moment om op de volgende boot te stappen. Na die vreselijke maanden in de Libische gevangenis had hij geen angst meer voor de zee. Eenmaal aangekomen in Italië liet hij zijn familie weten dat hij veilig was. Om het te vieren slachtte Weny een schaap, het vlees bereidde ze en deelde ze uit aan de mensen in de kerk, precies zoals Metkelawi zou hebben gewild.

Taalcursus

Toen het hele gezin na jaren eindelijk samen in Nederland was, hield Metkelawi ervan om 's ochtends vroeg, rond 5 uur, voor de anderen op te staan. Dikwijls maakte hij nog een wandeling door de buurt, alleen met zijn gedachten. Metkelawi volgde inmiddels een opleiding tot intercultureel coach. Hij rondde zijn studie vorige zomer af en werkte ondertussen bij CMZorg. Als intercultureel coach reed hij de noordelijke provincies af en hielp hij mensen met een niet-westerse achtergrond met het vinden van hun plek in de Nederlandse samenleving. Het was een baan die hem op het lijf was geschreven. Daarnaast werkte hij een dag in de week op een school voor moeilijk lerende kinderen, ook daar gaf hij ondersteuning. En met zijn goede vriend had hij een taalcursus opgezet voor Eritrese kinderen; in 2022 het belangrijkste dat ze naast Nederlands, ook hun moedertaal Tigrinya goed bleven spreken. Voor zijn eigen kinderen was hij

Naschrift beschrijft het levensverhaal van bekende en minder bekende mensen die recent zijn overleden. Een tip? Mail die kort na iemands overlijden naar naschrift@trouw.nl. Of per post naar Trouw/Naschrift, postbus 859, 1000 AW Amsterdam

In de protestantse Nieuwe Kerk had hij een favoriete stoel: nummer 26

haast nooit streng, hij wilde de weg laten zien, maar verder moesten ze hun eigen pad kiezen. Met zijn dochter Sabrina (11), die net als hij erg veel van lezen houdt, sprak hij af dat ze samen een boek zouden schrijven. Iedere zondag bezocht hij samen met haar de protestantse Nieuwe Kerk in Groningen. Hij had er een favoriete stoel: nummer 26. Als die stoel bezet was, zocht hij een plekje in de buurt. In de Nieuwe Kerk voelde Metkelawi zich gelijk thuis, al was zijn dochter wel even verbaasd toen ze zag dat zij en haar vader de enige mensen van kleur waren. Metkelawi vond het vooral een voordeel dat hij zich in deze kerk niet hoefde te mengen in de politieke discussie die in de Eritrese kerken soms speelde. Zijn blik was gericht op Nederland en de toekomst van zijn kinderen daar.

Nieuwe auto

Na de kerkdienst maakte Metkelawi graag met iedereen een praatje. Dat deed hij ook als hij op straat liep, in de supermarkt, of in zijn eigen buurt. Hij zag zichzelf als bruggenbouwer. In zijn gesprekken dacht hij ook na hoe Nederlandse mensen hem zouden kunnen zien, zo schreef hij over zijn ontmoetingen: 'Mensen vragen altijd; waar kom je vandaan, dat blijft zo. Oké, dus ik ben een bezoeker voor deze mensen. Zij zoeken veiligheid, daarom zeg ik altijd: 'goedendag', 'hoi', een beetje Gronings, in plaats van 'hi' of 'hey', dat meer Engels klinkt, mensen reageren dan toch anders.'

Gelukkig kon Metkelawi anderen ook goed om hulp vragen als dat nodig was, vertellen zijn vrienden. Zo had een goede vriendin haar neef onlangs nog voor hem ingeschakeld, hij zou Metkelawi helpen met het zoeken van een nieuwe auto. Zijn eigen auto reed niet meer goed. Op 4 november had hij zijn Nederlandse moeder, zoals hij haar noemde, nog een berichtje gestuurd: 'Vandaag is niet alleen de eerste dag van de week, maar ook de eerste maandag van de maand. Ik wens je een aangename dag.' Hij stapte nog één keer in zijn eigen auto en ging op weg naar een cliënt in Drenthe. Die ochtend, midden op de A28, vlakbij Assen, hield zijn auto er plotseling mee op. Andere auto's probeerden hem te ontwijken. Metkelawi had nog 112 gebeld, maar was te laat.

Metkelawi Teclom werd geboren op 1 oktober 1980 in Asmara, hij overleed op 4 november 2024.